

【国際的学術活動助成報告】

「シヤム華人政治」研究報告セミナーに参加して

文学部教授・村 嶋 英 治

アジア太平洋研究センターから国際的学術活動に対する助成として有り難くも航空券を頂き本年3月15日午後タイ国チュラーロンコーン大学アジア研究所が開催した「ガーンムアン・チーン・サヤム(暹羅華人政治)」研究報告セミナーにて報告した。報告者は小生一名、討論者はタマサート大学政治学部のガシアン・テーチャピラ、同大文学部のソムサック・ヂェムティーラサクン、及び同大社会学部のポーンチャイ・タクーンワラーノンの三名であった。

チュラーロンコーン大アジア研究所はタイにおける最も伝統あるアジア研究機関であるが、昨年研究所内に中国研究センターを新設した。その中国研究センターが研究双書第一号として拙著『暹羅華人政治、タイ華僑の政治運動1924-1941』(1996年2月刊、B5版237ページ、タイ語)を出版した機会にセンターの広報も兼ねて本セミナーを開催したのである。拙著の内容については拙稿「日タイ同盟とタイ華僑」(『アジア太平洋研究』、成蹊大学、第13号)の冒頭部分に要約しているのでご覧頂きたい。

タイにおける中国研究の長老キエン・ティーラウット教授から拙著は序文を頂く栄に浴したが、その中で氏は「本書は真に研究の名に値する成果であるという賞賛を受けて然るべきである。これまで研究のない、いくつもの問題に解答を与え、既存研究の存在する分野でもこれまで以上に明確な解答を出している。タイ、日本、イギリス、アメリカの公文書館の一次史料を使用しているがこのような調査ができる人は多くはない。時間と資金の他にタイ、中国、日本、英語を解する能力も必要であるから。タイ人は記録を残す習慣がなく、華僑の政治活動は秘密裡に行われたのでタイ語、中国語新聞及びその他の資料の収集は容易なことではなかったであろう。文献資料のない部分は高齢の華僑に対するインタビューで補っているが、これも高く評価すべきことである。」と記している。

また討論者の一人でタイ華僑の共産主義運動史の研究でコーネル大学で博士号を得た気鋭の華僑問題研究家ガシアン助教授は日刊紙『プーチャトガーン』(タイ語)4月1日号で拙著を書評したが、内容は討

論と同趣旨で「村嶋教授が周到に収集使用した資料、とりわけ中国語資料の広範かつ詳細さは空前のことであり将来にもこれ以上のものはあり得ないと言っても過言ではない。」と記している。

タイにおける研究状況をご存じない読者にはキエン教授の序文やガシアン助教授のコメントは御世辞であると感じられるかも知れないが、筆者にはこれは正当な評価であると思えるのである。

今日タイでは中国系タイ人(コン・タイ・チュアサーイ・チーン)と称する人々が人口の2割程度を占め、特にインテリ層の殆どは彼らから成っている。討論者の3名もキエン教授自身も全て華僑の2世もしくは3世である。当然彼らは中国語の読み書きに通暁していると思われるかも知れないが、左にみならず、今日50才以下の戦後世代はタイ政府による中華学校規制により小学校レベルの漢字教育に止まっている。まさに蛇魚程度(タイ語で中途半端の意味)にしか漢字を読めないのである。中国語タイ語両語に通じている若い世代の中国系タイ人には会ったことがない。ここに幸い両語が判る日本人研究者がタイ研究に貢献できる分野が存在するのである。加えて、戦前の華僑研究では日本語資料の価値も高いのでタイ、中に日本語文献それに幾ばくかの英語文献

「シヤム華人政治」

「シヤム華人政治」研究報告セミナーにて

を使用し拙著が上述の評価を得たものと考える。

なお、このセミナーについてはタイの中国語新聞

『世界日報』(96年3月16日)、『星暹日報』(3月17日)

も比較的大きく報道してくれた。

กำหนดการสัมมนา
การเมืองจีนสยาม : การเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย ค.ศ. 1941-1924
จัดโดย

ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ที่ 15 มีนาคม 2539 (15 March 1996)

ณ ห้องประชุมจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ ชั้น 4 อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ที่ 15 มีนาคม 2539

- 13:15 - 13:30 น. ศาสตราจารย์ชาญ อ่ำพล พรรณเชษฐ์
ผู้อำนวยการศูนย์จีนศึกษา กล่าวเปิดแนะนำหนังสือ “การเมืองจีนสยาม”
และกล่าวเปิดการสัมมนา
- 13:30 - 14:00 น. ศาสตราจารย์ เออีจี มูราซึมา นำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง
“การเมืองจีนสยาม”
- 14:00 - 15:00 น. วิจารณ์และซักถามผลงานวิจัย โดย นักวิชาการ 3 ท่านคือ
* อาจารย์ พรชัย ตระกูลวรานนท์
คณะมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
* อาจารย์ ดร. สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล
คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
* อาจารย์ ดร. เกษียร เตชะพีระ
คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 15:00 - 15:15 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 15:00 - 16:00 น. อภิปรายทั่วไป
- 16:00 น. กล่าวปิดการสัมมนา (โดยที่ปรึกษาหรือกรรมการศูนย์จีนศึกษา)
ดำเนินการสัมมนา โดย วรศักดิ์ มหัทธโนบล

หมายเหตุ: การสัมมนาดังกล่าวไม่เก็บค่าใช้จ่ายใดๆ จากผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น

ผู้สนใจติดต่อ ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชั้น 3 ห้อง 303-304 อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทร. 218-7416-7, 263-2547 หรือ 251-5199

โทรสาร 218-7416, 255-1124 หรือ 263-2548

อนึ่ง ในวันสัมมนาดังกล่าว ศูนย์จีนศึกษา มีความยินดีที่จะแจ้งให้ทราบ ว่าทางศูนย์ฯ จะได้นำหนังสือ
“การเมืองจีนสยาม” “ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทย” (เล่มที่ 2) และอื่นๆ ของโครงการสิ่งพิมพ์
สถาบันเอเชีย จุฬาฯ มาวางจำหน่ายโดยลดราคาจากปกलगร้อยละ 20

การสัมมนาพลังงานเอเชีย
เรื่อง การเมืองจีนสมัย
โดย ศูนย์วิจัยศึกษา
สถาบันเอเชียศึกษา

อาจารย์ พรจีน กระจุกดารานนท์

'96年 3月15日

การสัมมนาผลงานวิจัย
เรื่อง การเมืองจีนสยาม
โดย ศูนย์จีนศึกษา
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ปุณณิศา

อาจารย์ พรนิช ตรี-กุล

'96# 3#15B